

Agenda Recreatie en Toerisme Groene Hart

*Handreiking voor recreatieve ontwikkeling
van het Groene Hart 2035*

Inleiding

Het Groene Hart staat aan de vooravond van grote ruimtelijke veranderingen. Onze gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties willen dat recreatie en toerisme hierin op een gezonde en toekomstbestendige manier meegroeien.

Recreatie is daarbij niet alleen een doel, maar ook een middel. Het draagt bij aan welzijn, gezondheid en economie, en kan landbouw, erfgoed en natuur versterken. Door de **groei** van steden rond het Groene Hart neemt de vraag naar recreatieruimte toe, net als het aantal toeristen in de Randstad – verwacht wordt tot wel 33 miljoen verblijfsgasten per jaar.

Tegelijk vragen klimaatadaptatie, natuurherstel en duurzame energie om ruimte. Deze ontwikkelingen leveren **uitdagingen** voor ons op, maar bieden juist ook kansen voor recreatie en toerisme – en andersom.

Daarom is een strategische visie opgesteld voor Recreatie en Toerisme Groene Hart 2035. Deze visie verbindt kansen binnen de sector met de grote ruimtelijke opgaven van het Groene Hart. Hoewel er al veel lokale initiatieven bestaan, ontbreekt een **gezamenlijke koers**. Het beleid is versnipperd, waardoor regionale kansen onbenut blijven. De [Agenda Recreatie en Toerisme Groene Hart 2035](#) brengt hierin verandering: ze bundelt kennis, middelen en daadkracht en stimuleert samenwerking tussen overheden, organisaties en ondernemers.

De visie is ontwikkeld met input van 35 gemeenten, 3 provincies, waterschappen en vele maatschappelijke partners. Het resultaat is een **inspirerend** en samenhangend kader voor duurzaam recreatie- en toerismebeleid in het Groene Hart. Deze brochure is daarvan de samenvatting.

We beginnen niet bij nul. Er gebeurt al veel – deze agenda ondersteunt en versterkt bestaande initiatieven, met zowel langetermijnambities als acties die snel gerealiseerd kunnen worden.

*‘De druk op het Groene Hart groeit
— daarom kiezen we nú voor kwaliteit en balans’*

Waar gaan we aan werken?

We gaan samen werken aan **vier actielijnen** met **agendapunten**, **acties** en **ruimtelijke principes**. Ze dragen bij aan onze ambitie: **Duurzame groei voor recreatie en toerisme met aandacht voor kwaliteit van natuur, erfgoed, landschap en leefomgeving**.

‘We werken aan beter inzicht, betere plekken en betere samenhang’

Actielijnen	Agenda- en actiepunten	Principes voor landschappelijke toepassing	Zie:
A. Samen ruimte zoeken én maken voor recreatie 	- Kwaliteitsimpuls geven aan het landschap - Waardevolle verblijfsrecreatie stimuleren - Bestaande structuren benutten - Toegang van stad-land verbeteren	1 Ruime recreatieve mengzones langs steden en dorpen 2 Water multifunctioneler en beter verbonden voor recreatie 3 Verblijfsrecreatie met meerwaarde voor het landschap	P.4
B. Beleefbaar vrijetijdslandschap 	- Combinatie natuur, cultuur, erfgoed en landschap benutten - Natuur en landschap behouden én open stellen voor bezoekers - Bereikbaarheid en toegankelijkheid verbeteren - Verhalen Groene Hart vertellen - Belevingselementen toevoegen	1 Veenweidelandschap beleven en behouden 2 Erfgoed als fundament voor beleving en vormgeving landschap 3 Robuust, aantrekkelijk en veelzijdig recreatief netwerk	P.5
C. Recreatie als aanjager voor een toekomstbestendig landschap 	- Recreatie draagt bij aan gezonde leefomgeving voor iedereen - Koppelkansen tussen recreatie, klimaatadaptatie en natuuropgaven opzoeken en ontwikkelen - Door recreatie de vitaliteit en gezondheid van mensen bevorderen	1 Nieuw water voor klimaatadaptatie en recreatie 2 Diverse en toegankelijke veennatuur 3 Gezondheid en recreatie als krachtig koppel	P.6
D. Groene Hart als waardevolle bestemming 	- Verantwoord groeien in bezoekersaantallen. Druk en draagkracht in balans - Vraag- en aanbodsturing op basis van data - Toegankelijk en inclusief recreëren - Gedragscodes waardevol recreëren ontwikkelen en stimuleren - Samenwerken aan een sterk merk & positionering	Acties: - Dataverzameling en monitoring toerisme en recreatie - Bestemmingsontwikkeling en vraagsturing	

Meer Ruimte voor Recreatie

*Er is meer ruimte nodig voor recreatie. Meer mensen, meer bezoekers van buiten, meer mogelijkheden om aantrekkelijk te recreëren. Dit gaat zowel om de **kwaliteit** van de omgeving, om het beter **verbinden** van **structuren** als om meer hectares voor recreatie.*

Ruime recreatieve mengzones

Deze schets toont ruime recreatieve mengzones met sport, spel, voedsel en andere functies nabij steden en dorpen

Water kan meer worden benut en kan beter worden verbonden voor recreatie op en aan het water.

Verblijfsrecreatie geeft meerwaarde aan het landschap door verweving met landbouw en natuur en door bij te dragen aan toegankelijkheid.

Beleefbaar vrijetijdslandschap

Ons landschap en ons erfgoed zijn onze **gedeelde identiteit** en die kunnen we beter laten spreken. Het Groene Hart wordt hét gebied waar natuur, cultuur, stad en landschap samen een **unieke beleving** vormen. We houden onze belangrijke waarden in stand, en onderzoeken waar we het landschap en de cultuurhistorie **beter beleefbaar** kunnen maken voor diverse doelgroepen.

In aantrekkelijk **veenweidelandschap** gaan landbouw, natuur en beleving vanaf kleinschalige routes samen.

Erfgoed vormt een fundament voor beleving van het landschap en geeft richting aan inpassing van nieuwe functies.

De schets toont een robuust, aantrekkelijk en veelzijdig **recreatief netwerk**.

Aanjager van een toekomstbestendig landschap

We kunnen met recreatie en toerisme werken aan een gezonde toekomst. Dit gaat om het **water**, **de bodem en de natuur** waarvan we leven. Daarnaast gaat dit om de gezondheid van mensen met een landschap dat uitnodigt tot **gezond gedrag** zoals wandelen, fietsen, en ontspannen samen zijn.

Te veel of te weinig water. Beiden vragen ruimtelijke voorzieningen die met recreatie kunnen worden gecombineerd.

Door **natuurlijke successie** ruimte te geven op veengrond met hoge waterpeilen ontstaan nieuwe mogelijkheden voor recreatie.

De schets toont **zorg en landbouw** in combinatie met **agraris erfgoed** en verbonden met recreatieve routes.

Groene Hart als waardevolle bestemming

Recreatie en toerisme vraagt om balans en om ontwikkeling. Het uitgangspunt is dat bewoners profiteren van toerisme en geen overlast ervaren van toeristische drukte.

Bestemmingsmanagement moet zorgen voor **evenwicht** tussen druk en draagkracht. Onderdeel van bestemmingsmanagement is ook het ontwikkelen van de toeristische **'bestemming' Groene Hart**. Dat gaat over aanbodontwikkeling, maar ook over een doorontwikkeling op gebied van (digitale) toegankelijkheid, bereikbaarheid en informatievoorziening. Ontwikkeling hangt samen met het versterken van de naam **Groene Hart als merk**. Met gezamenlijke inzet kan het Groene Hart een bestemming worden voor meer recreanten en toeristen die bewust kiezen voor het aanbod dat het Groene Hart te bieden heeft.

*'Verandering is de nieuwe realiteit
— recreatie helpt het landschap
toekomstbestendig te maken'*

Organisatie

De recreatieagenda leidt tot **gezamenlijke inzet** van provincies, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke partijen op verschillende schaalniveaus. De agenda sluit aan bij bestaande plannen en is een opmaat naar extra middelen, capaciteit en bestuurlijke keuzes om ruimtelijke vraagstukken structureel aan te pakken. Een **netwerk-organisatie**, met programmamangement, bestuurlijke trekkers en benutting van bestaande samenwerkingen, vormt de basis. Heldere doelen, innovatie, eigenaarschap en

goede afstemming tussen publieke en private partijen zijn randvoorwaarden voor een toekomstbestendige recreatiesector en voor een aanpak die de kwaliteit van leefomgeving en recreatieaanbod in het Groene Hart verbetert.

Door deze agenda als inspiratiedocument te gebruiken voor omgevingsvisies van gemeenten en provincies – of door haar op een andere manier bestuurlijk vast te stellen – stimuleren we een brede aanpak van het landelijk gebied.

Geografische vertaling van de ambities

Het Groene Hart heeft enkele regionale kenmerken die relevant zijn voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. Op de bijgaande kaart zijn dergelijke kenmerken gekoppeld aan de ontwerpprincipes.

Belangrijk zijn de **zones** rondom de stedelijke gebieden. In deze zones, met een breedte van 3 tot 5 kilometer wordt al veel gewandeld en gefietst.

De **opvangcapaciteit** van het landschap kan hier worden verhoogd in mengzones die plaatselijk kleinschaliger mogen worden. Daarnaast kan er meer en beter **aanbod** ontstaan in de **linten**.

Het landschap heeft overal **geschiedenis**. Bijzondere aanleidingen voor recreatieve beleving zijn de historische militaire linies, de oude kernen, de gevarieerde veenweiden en natuurlijk de recreatieve netwerken die aantrekkelijk moeten blijven.

Duurzame gezondheid van mens en landschap speelt overal. Klimaatverandering leidt tot **wateropgaven** die ook kansen bieden. Deze zijn verweven met het hele Groene Hart. Voor behoud van veen kan plaatselijk op dikke **veenpakketten** (groen op de kaart) voor toegankelijke natuur gekozen worden.

D. Groene Hart als waardevolle bestemming

Acties

Dataverzameling en monitoring toerisme en recreatie

Bestemmings-ontwikkeling en vraagsturing

C. Recreatie als prikkel voor een duurzaam landschap

Principes voor landschappelijke inpassing

Nieuw water voor klimaat-adaptatie en recreatie

Diverse en recreatief toegankelijke veennatuur

Zorg in de linten en in het groen

A. Samen ruimte zoeken en maken voor recreatie

Principes voor landschappelijke inpassing

Water multifunctioneler en beter verbonden voor recreatie

Ruime recreatieve mengzones langs steden en dorpen

Verblijfsrecreatie met meerwaarde voor het landschap

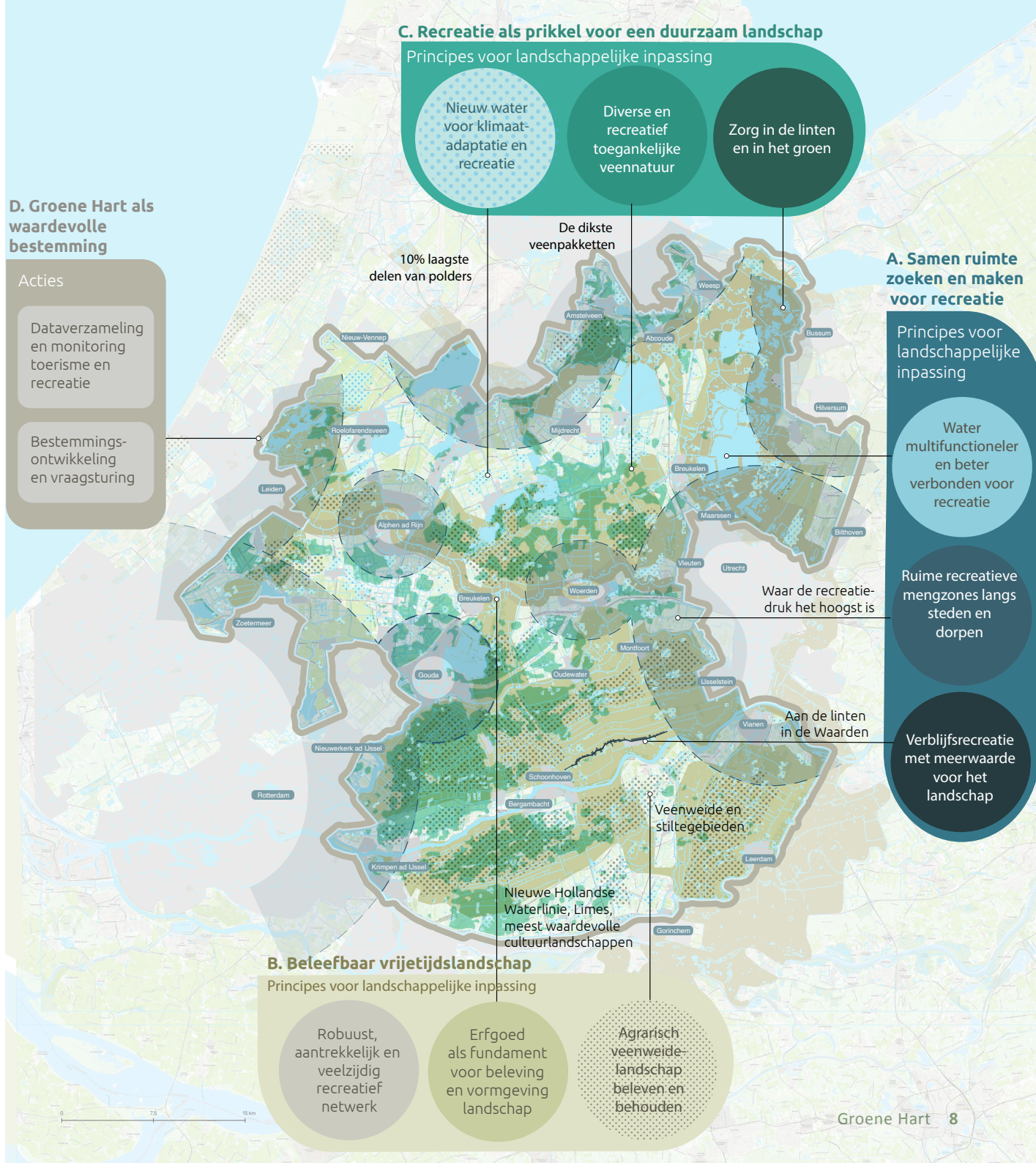
B. Beleefbaar vrijetijdslandschap

Principes voor landschappelijke inpassing

Robuust, aantrekkelijk en veelzijdig recreatief netwerk

Erfgoed als fundament voor beleving en vormgeving landschap

Agrarisch veenweidelandschap beleven en behouden

*‘Recreatie en toerisme leveren waarde op als
mens én natuur er beter van worden’*

Redactie: Frank Stroeken, Desiree van der Heiden, Merel Gerritsen. Wing, Partner in ruimte en ontwikkeling en Bureau BUITEN economie & omgeving (Info@Wing.nl).

In opdracht van Bestuurlijk Platform Groene Hart en Regionale Samenwerking Alphen aan de Rijn, Gouda en Woerden.

Fotografie: Ties Blaauw. Grafisch ontwerp: Studio Koelewijn Brüggewirth.